

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvezčer izvzemši nedelje in praznike ter velja po pošti prejeman za avstro-ograke dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 27 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od piterostopne petit-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knaflovih ulicah št. 5. — Upravnštvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnštvo telefon št. 85.

Za svobodo šole in vede.

V nedeljo, dne 26. prosinca ob priliku glavne skupščine »Jednote Komenskega« je združeno češko, moravsko in šlesko učiteljstvo soglasno protestiralo proti nakanam reakejškega življa, ki stremi za tem, dobiti šolstvo v svoje roke, podrediti ga konfesijnelnemu vplivu, znižati povprečno izobraženost, uničiti svobodo vere, svobodo učiteljstva in šolske mladine.

Skupščino je otvoril prof. Drtiny s približno sledečimi besedami:

Današnja javna skupščina se je ustala, da bi nastopila z odločnim protestom proti grozeči reakeiji na polju kulturnem in šolskem. Ta reakeija je pokazala najbolj svoje lice na dunajskem katoliškem shodu, kjer je bil slavnostno oznanjen zgovorom kneza Lichtensteina obrat v smislu krščansko-socijalne politike. Na glavnem zborovanju katoliškega »Schulvereina« je označil predsednik dr. Schwarzkot zadnji cilj tega društva delovanje za javno konfesionalno šolo in paragraf osnovnega šolskega zakona, ki pravi, da ima biti nauk v posvetnih predmetih prost vsakega nabožnega vpliva, za škodljivo rakrano. Dr. Lueger je proglašil, da so klerikale ljudske šole že dobili, da se s srednjimi šolami zadovoljujejo in da si hočejo sedaj osvojiti vsečilišča, kjer se goji revolucionarji, brezdomovinski in brezverski duh. Ta napad je bil odvoren s predlogom prof. Masaryka v državnem zboru. Kratko pred koncem zasedanja drž. zборa, 21. decembra 1907 sta stavila krščansko-socijalna poslanca Jedeck in Stöckler predlog, da se naj na kmetih skrči obvezni šolski obisk za eno leto, v zameno pa se osnuje enoletna nadaljevalna gospodarska šola. V dobi, ko se pojavljajo v vseh kulturnih državah ljudsko-izobraževalna prizadevanja, ki ne prispevajo malo tudi k gospodarskemu povzdigu najširših vrst, v dobi, ko se splošno priznava, da bi imel biti obvezni šolski obisk prej razširjen na 9 let, a mesečanske šole prirejene na 4 leta in obvezne za vso mladež, v dobi, ko se skrbi za pospeševanje vskovrstnih nadaljevalnih in strokovnih šol, za ustavonitev javnih knjižnic in čitalnic, imenujemo to nakano nepriznano izobrazbi, nevarno napredku. Naš protest mora biti tem odločnejši, ker ravno pri nas na Češkem ne branijo za to poklicani fak-

torji osnovnih šolskih zakonov in kažejo napram nakanam klerikalcev le preveč postrežljivosti in malo odporja. V duhu Komenskega, v svetem prepričanju, da v vedi je moč, izobrazba, blagoslov ljudstva in blaginja mladeži, hočemo proti vsem tem nakanam povzdigniti svoj odločni in dostojni protest.

Na shodu je govoril tudi prof. Masaryk. Med drugim je izvajal slednje:

Današnji shod mora imeti demonstrativni značaj v dobrem smislu te besede: pokazati mora, da smo v branitvi šole vsi složni, da šolo braniti hočemo in jo tudi boderemo. To je naša dolžnost.

Veda je bolj vprašanje značaja, ko se to misli; veda vzgojuje; kogar naučite opazovati, pozorno primerjati in misliti, tega ste vzgojili. Misliti pomeni misliti naravnost; kogar ste naučili naravnost misliti, temu ste dali najlepšo garancijo za vse, kjer je treba značaja in naravnosti.

Veda pomeni tudi stalno kritikanje, pred vsem kritikanje samega sebe; kritika pomeni imeti spoznanje, sloneče na dokazih.

Veda nič drugega nego vedenje, kar vemo in vedeti, cesar ne vemo; znanstveni si je svest; toliko vem, ostalega pa ne vem. Kritično znanstvo, to je veda, to je prepričanje.

Misliti boli, boli onega, ki misli, boli te, proti katerim se mora misliti. Mišljenje potrebuje svobode. Svoboda šol pomeni svobodo učitelja in učenca. Šola mora biti neodvisna, mora biti prosta vsakih avtoritet, pred vsem onih, ki se opirajo na moč, mora biti neodvisna od države in njenih birokracij in birokracije cerkvne.

Neodvisnost učiteljevo je treba braniti z redom. Nočemo anarhije, kakor se nam to podnika, anarhija je sedaj; hočemo red, treba je vzoratega reda, nočemo te anarhije, ki vodi do šole samovolje državne in cerkvene.

Veda napreduje in šolstvo napreduje. V poslednjih tednih se je imeno govorilo in pisalo o reformi šolstva. Napredni ljudje spoznavajo, da sedanja šola ni brez hib. Mi samo kažemo na te hibe, ali neprijeteljite šole jih hočejo izigrati proti šoli sploh. Prav gotovo, šolstvo se mora reformirati, vse šolstvo, od najnižjega pa do najvišjega. Če se gre sedaj za srednje šole, pridevno prav gotovo k univerzam in k ljudskim šolam, ker je vse šolstvo v medsebojni zvezzi.

Popolnoma naravno, da se danes

kliče po višji izobrazbi, ker napreduje. V Avstriji imamo obvezne šolske obiske komaj pol stoletja. Klic po popularizaciji vede, poskus o vsečiliški ekstenziji je znamenje, da spremo k višjemu nivoju splošne izobrazbe in tako podpiramo želje učiteljstva, ki streme za akademično izobrazbo. Kakor nočemo, da bi zdravnik za otroke študiral manj nego zdravnik za dorasne, ravno tako morajo imeti ti duševni zdravniki za otroke isto izobrazbo. Zahteva po akademični izobrazbi se torej razumi že sama ob sebi.

Nočem zavračevati vseh ugovorov proti šoli, svojo pozornost hočem obrniti le na ugovor, ki ga imajo takovani praktiki proti šoli. Pogostokrat kriče ljudje, tudi izobraženi, v imenu prakse proti šoli. Napram tem praktikom sem jako oprezen in izjavljjam, da je praksa brez teorije nemogača; v resnicu odlični praktiki niso brez teorije. Ali koliko praktikov je v resnicu nepraktičnih!! Veliko, ker jim manjka potrebne teoretične znanja.

Zahteva, da bi bil šolski obisk znižan na 7 let, je popolnoma neupravičena. Ko vidimo, kako se 7letni šolski obisk vsiljuje ljudstvu na deželi, moramo si pred vsem staviti pred oči statistiko našega prebivalstva na deželi: pri nas ni mnogo velopestnikov, tudi ne srednje velikih posestnikov, imamo temveč kmetski proletarijat. Ali kako hočete pomoći proletarijatu, če mu zaprete vir izobrazbe? Z otročjem delom hočete pomagati kmetu in delavcem? To bi bil pogresek, katerega so očitali že prvi socialistični teoretični delavec. Tukaj je nujno potrebna pomoč, moramo klicati po socijalnih reformah, kmetu je treba pomagati politično in gospodarsko, ali ne s tem, da se storiti njegove otroke za sužnje. Reforme gospodarske in politične so nujne, ne pa znižanje ljudske izobrazbe.

Ne govorim mogoča za to, da bi človek polovico življenja sedel na šolskih klopcih; šola nam ni cilj, vemo, da šola služi življenju. Podnika se nam, da hočemo kulturni boj. Čemo in nočemo! Resnica je, da se le branimo. Nihče ne bode učiteljstvu očital, da napada državo ali cerkev. Ali, če se nam boj vsiljuje, silecimo rokavice, dobojujmo ta boj, in sicer viteži.

Samo mimogrede se dotaknem argumenta klerikalcev, ki trde, da se samo branijo proti našemu terorizmu.

Popolnoma naravno, da se danes

mu. Smo baje intolerantni in oni se baje samo branijo. Mogoče, da se pojavi nestrnost, ko brani človek z navdušenjem pravico svojo in svojega ljudstva, cesar seveda gospodje daleko ne razumejo; priznavam, da se pojavijo hibe — ali protim hibam, ne hibam proti zločinom klerikalcev na šolo je to vse še premalenostno, da bi se o tem lahko govorilo.

Veda ni učenost, ni znanje posameznosti; ves človek mora biti znanstveno vzgojen; kogar znanstveno, kogar kritično misli, si kritično izbira predmete svojega čuvstvovanja in smotrjenja, ima dolžnost braniti vedo in šolo kakor punčico svojega očesa. Dolžnost vseh znanstveno delujočih ljudi je se zavzeti za spoznanje resnice.

Delegacije.

Dunaj, 30. januarja. Odsek za zunanje zadeve in za okupacijski kredit avstrijske delegacije je razpravljal danes o proračunu ministarstva zunanjih del. Del. dr. Baer reiter je reklo, da letos v eksprezu prvikrat ni omenjena trozvezja. Glede razmerja z Italijo je govornik priznal, da se vodilna državnika ob teh držav osebno trudita, da bi ohranila dobro razmerje med obema državama, toda med prebivalstvom v kraljevini Italiji je močna struja proti Avstriji, kar se kaže v literaturi, posebno pa v časopisu. Nadalje je govornik razpravljal o političnem in strategičnem stališču Avstrije ob Adriji, nadalje o položaju v Macedoniji. Del. Vuković je dokazoval, da je trozvezja izgubila popularnost. Napadal je Nemčijo zaradi njenega vedenja napram Avstriji na Balkanu in zaradi raznarodovanja Poljakov. Italija stremi za samovlado na Adrijskem morju ter zavzema tudi na Balkanu in v Albaniji gospodruje stališče našram Avstriji. Končno se je zavzemal za napravo železniške zveze skozi Dalmacijo preko Albanije v Bitolj.

Iz proračunskega odseka.

Dunaj, 30. januarja. Odsek je tudi v današnji seji razpravljal še vedno o postavkah »ministrski svet in »upravno sodišče«. Debata se je svela največ na ustanovitvijo novega delavskega ministarstva in o rešitvi narodnostnega vprašanja. Nadalje se je razvila zelo ostra polemika proti zadnjim izvajanjem češkega in nem-

škega ministra-rojaka. Češki minister Prašek se je takoj oglasil ter svoje napadalec pobil v temeljitem govoru.

Ministrstvo za javna dela.

Dunaj, 30. januarja. Organizacijski načrt za novo ministrstvo je že predložen ministrskemu svetu ter obsegata slednje predloge: »Ministrstvo bo sestavljen iz petih sekciij. V prvih oddelki bodo spadale slednje stvari: zakonodajno in upravno postopanje pri vodnih pravicah, ustanovitev novega elektritevne zakona, o obrtnih preskuševalnicah, o varstvu patentov in vzorcev, o delavskih pogodbah, o delavskih organizacijah, o podjetniških zvezah, o izseljevanju in o posredovanju za delo in za stanovanje. Drugemu oddelku se odkaže oddaja javnih dobav, pospeševanje male obrti, obrtni in zadružni kredit, obrtni nadaljevalne šole, zadružni instruktorji in domače delo. V tretji oddelku pride gradnje cest. Četrtemu oddelku pripade gradnje kanalov in pristanišč, zazidave hidrournikov, varstvo vrelcev v zdraviliščih in promet tujev. Peti oddelek bo končno obsegal rudarske posle, ki so bili do sedaj odkazani poljedelskemu ministarstvu. — Kreiranje novega ministarstva se izvrši v dveh obrokih. Tisti del, ki se nanaša na javne zgradbe, se podpredi že prihodje dni na redbenim potom delavskemu ministarstvu, da bo Gessmann takoj postal minister s portfeljem. Drugi posli se predložijo poprej poslanski zbornici, da jih odobri.

V krščansko socijalni krogih se je pojavil nov načrt, ki bi naj odpravil ovire pri ustanovitvijo novega ministrstva. Osnovati hočejo prometno ministarstvo, za katero je določen dr. Gessmann. To ministarstvo bi naj prevzel razen železnic vse druge prometne panoge, in sicer pošt, brzojav, telefon, tuiški promet in zdravilišča. Pozneje bi se naj ustanovilo socijalno-politično ministarstvo, in sicer parlamentarnim potom.

Zvišanje častniških plač.

Dunaj, 30. januarja. Predsednik ogrske delegacije Bela Barabas je izjavil, da se zelo čudi predlogu posle Okolicenja za zvišanje častniških plač, ker je isti poslane nešedno naglašal, da takaj regulacija brez narodnih koncesij ni mogoča. Barabas je pripomnil, da ne bo nobenega člena neodvisne stranke

Poiskala je knjigo, da bi si s čitanjem pregnala misli, ki so ji razburjale živec in razvremale kri. Zatopila se je posili v to knjigo. Pozorno je čitala besedo za besedo, vrsto za vrsto, dasi je to čisto nič začimalo. Napisal je vrgla knjigo v stran, stisnila roke na sreči in globoko zavzdhnila.

Zdaj si je le priznala, da ljubi markijo.

»Kaj sem blazna?« je zahitela. »Jaz, Končanova Klara, hči kmetskega krčmarja in voznika, ljubim markijo, ki je v sorodstvu z najmogočnejšim vladarjem na svetu, moža, ki za moje vrste ljudi niti pogleda nima in ki je povrh še oženjen.«

Zbežala je iz sobe in begala po vrtu, da bi je nihče ne videl in da bi nihče ne zapazil njene razburjenosti. Hotel je mirno raznisljati, a miru ni našla.

»Blazna sem, blazna,« si je govorila. »Kako bi drugače mogla le en sam trenotek misliti na tega moža. Se za ljubimko sem mu preslab.«

Begala je po vrtu, dokler se ni naredila noč in je ni prišla klicati Ivanka, ki je kmalu zapazila, da je Klara vsa prepadla, a ni mogla od sestre nicesar izvedeti. Spravila je Klario v posteljo, misleč, da je obolenja, in iegla sama čele potem, ko se je prepričala, da je sestro objel trden spanec.

(Dalje prihodnjih.)

LISTEK.

Ljubezen Končanove Klare.

II.

(Dalje.)

Marki d'Aureville! Že samo to ime je vzbudilo v Klariči čuvstvo, ki so ji bila dolej popolnoma neznanata. Neko toplo, sladko, tajinstveno hrenjenje se je polastilo njenega srca, kadar se je spomnila majorja. Iz teh čuvstev pa se je polagoma porajalo spoznanje, ki se ji je dozdevalo blazno.

Škočila je s stola, kakor bi se hohela otresti misli, ki so jo bile prevzete, in naglo je hodila po sobi sem in tam.

»Ne, ne, zaljubila se nisem,« si je zanimal zlahkim usmevom na ustih. »Nekako očaral me je, a samo očaral, zaljubljena pa nisem.«

V sosednji prodajalni je zapel zvonček, ki je bil nad vratmi in Klaričo, ki je po glasu spoznala, da je vstopil gozdar Hrast.

»Zopet sem tu, gospodična,« je pozdravil Hrast. »Ker se peljem juži v Ljubljano, sem prišel vprašati, kaj potrebuje, da vam prinesem tam.«

»Hvala, gospod gozdar,« je odgovorila Ivanka. »Preskrbljena sem

z vsem. A za vašo prijaznost sem vam res hvaležna.«

»O, prosim!... Anton Hrast je nekaj trenotnik molčal, potem je tih, skoro boječe vprašal: »Kaj pa gospodiča Klara? Ali je zdrava?«

Klarica se je ustrnila tega vprašanja. Bala se je, da povabi Ivanka Hrasta, naj vstopi v gostilnico.

»Klarica je v svoji sobi,« je odgovorila Ivanka na Hrastovo vprašanje. »Da je zdrava in vesela, se pa ob sebi umeje.«

Hrast je nekoliko zavzdihnil, a dasi bi se bil še rad pomudil v hiši, se je

2. urij pop. v telovadnici „Šišenskega Sokola“.

Trirazredna ljudska šola v Domžalah se vsled sklepa dež. šol. sveta razširi na štirirazredno.

Prestolovljeno gasilno društvo v Domžalah priredi v nedeljo, dne 2. februarja ob 4 popoldne predpustno veselico v prostorih gospoda Antonia Skoka a „Na novi pošti“ v Domžalah. Šaljiva pošta, bitka s koriandoi, ples in prosta zabava. Pri veselicu sodeluje Domžalska društvena godba.

Iz Višnje gore: Da se je tu osnovalo „Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb“, se imamo za to največ zahvaliti gosp. Jakbu Jarcu, tukajšnjemu c. kr. deželnosodnemu svetniku. Da so se določila pravila društva, se posvetovalo o denarnih sredstvih ter se volil odbor, je gosp. svetnik povabil v to svrhu največnejše može celega sodnega okraja v svojo uradno pisarno. Prijaznemu povabili se je odzvalo ob bližu in daleč lepo število učiteljev, duhovnikov, županov in občinskih svetovalec. Po daljšem razgovoru se je izvolito takoj 18 članov v društveni zbor, ki so volili potem iz svoje srede društveni odbor. V odboru za dobo 3 let so bili soglasno izvoljeni: predsednikom Jakobu Jarcu, c. kr. deželnosodnemu svetniku v Višnji gori, namestnikom Janez Vidergar, župnik v Št. Vidu, tajnikom Janko Skerbinem, nadučiteljem v Višnji gori, namestnikom Franc Kovačem, nadučiteljem v Zatični, blagajnikom Mihael Omahen, trgovcem in župan v Starem trgu in namestnikom Konrad Texter, župnik v Višnji gori. Društvo ima plemento delo in vzvišen namen. Skrbeti mu je za take otroke, ki so zapuščeni, za sirote in za mladostne osebe, ki so zanemarjene in jim preti nevarnost glede vzgoje. Namen se bode dosegel s tem, da se izroče taki otroci kaki pošteni rod bini v službo, da se dajo učit rokodelstvu, da se spravijo v primerne zavode ter da se podpirajo na ta ali drug način v svrhu uspešne odgoje. Kje pa dobiti potrebna denarna sredstva, da bi se dosegel ta človekolumbi smoter? No, ta bi se dobivala po doneskih članov, po darilih posvetateljev, po ustanovninah itd. Pri nas se je nabrala v ta blagi namen takoj prve dni že precej lepa vsota. Vsekakor pa bodo prihitele z izdatnimi prispevki na pomoč tudi država, dejela v občini. Tedaj le pogumno in urno na delo!

Na savskem bregu pri Litiji že cveto prve pomladanske cvetlice, kakor pričajo cingeljčki, ki sta nam jih poslali gg. Mici Puncer in Anica Sajovic iz Litije.

Umarl je danes zjutraj po dolgi, mučni bolezni g. Vinko Žener, hišni posestnik in meščan v Krškem. Bil je mož redke vztrajnosti in delavnosti — opravljal je posel tajnika občinske hranilnice, oskrbnika bolnice itd. Bil je med ustanovniki našega „Sokola“ in njegov pri starosta. Bodil iskrenemu narodnjaku in zvestemu somišljeniku lahka domače zemlje ruša!

Potres. Včeraj v četrtek približno ob 3. ponoči je bil v Mokronogu precej hud potres, da je zbudil ljudi iz spanja. Bili so trije sunki, drug močnejši od drugoga; škoda ni napravil.

Pazite na otroke! V Skriljah pri Ajdovščini sta prišla otroka Olga in Franc Kravc preblizu ognja in se opekla. Deklica je umrla, o deku pa upajo, da ga rešijo.

Sokol v Idriji je imel minuli torek svoj redni občini zbor, ki ga je otvoril in vodil podstarosta br. Fran Tavzes. Tajnik br. Šinkovec je poročal o delovanju v preteklem letu, ki je bilo kakor prejšnje zelo intenzivno in uspešno. Idrijski „Sokol“ se je častno udeležil zleta v Pragi in priredil lepo uspešno slavnost ob svoji desetletnici. Poleg tega je napravil Sokol zlet v Poljanje in Žiri ter bil zastopan pri raznih slovenskih sokolskih priredbah. V predpustu je bil kostumni venček, poleti pa vrtna vesela v Ljubljavi. Svojim članom je priredil plesne vaje, ki so bile zelo dobro obiskovane. Koncem leta šteje društvo, 24 podpornih in 88 izvršujočih članov ter 62 članic. Glasom blagajnikovega poročila je imelo društvo 2637 K 56 h dohodkov in 2602 K 50 h stroškov, fond za „Sokolski dom“ se je povečal z 326 K 47 h in znaša koncem leta 1499 K 11 h. Poročilo se na predlog računskega preglednika brata Pišlarja odobri. Iz načelnikovega poročila posnemamo, da se je društvo udeležilo tekme nižjih vrst v Pragi in si je idrijska vrsta priborila drugo ceno in so bili trije bratje odlikovani, priredilo o svoji desetletnici notranjo društveno tekmo, več javnih telovadib in zletov. Telovadilo se je v šestih oddelkih in sicer so imeli člani 136 telovadnih večerov s povprečno udeležbo 11·7, ženske 101, 126 višje realci 24, 12 nižje realci 51, 21, šolski naračaj 58, 22 ter občini naračaj 14, 12, skupaj se je torej telovadilo v 384 slučajih. Med letom se je kirovski odsek pre-

osnoval v samostojno sokolsko društvo. Knjižničar br. Pajer poroča, da je bilo v preteklem letu izposojenih 1194 knjig. Društvena knjižica šteje 420 knjig. Vas poročila so se z oddobravanjem vzel na znanje. Pri volitvi odbora je bil brat Gruden zopet izvoljen za starosta in brat Tavzes za podstarosta, v odbor pa bratje: Fran Krčnik, Janko Šinkovec, Andrej Primožič, Josip Seljak, Zdravko Jurman in Josip Alič, za namestnike pa Fran Ciniburk, Alojzij Kobal in Julij Nardin, za načelnika na predlog vladiteljskega zbora J. Novak, računskim preglednikom Grile in Šebenik. Po odborovi izvolitvi se je razpravljalo o več notranjih zadevah, nakar je podstarosta zaključil zborovanje.

Idrijski klerikalci so se v 8. številki „Naše Moči“ zopet nekoliko zarežali nad ondotnim mesarji. Silno se ježe, ker nočejo mesarji znižati ceno mesa in se veseli, da bodo še dalje jedli meso kg po 1 K 12 h, kakor se je to zgodilo dosedaj v par slučajih. Dobrim krščanskim gospodarjem toplo na srce polagamo, naj si morda tudi oni ustanovali v konsumu v teh časih dobičkov mesnice in predajali bodo potem lahko meso kg 1 K, ako njim drago; a ob letu bodo lahko s ponosom zaključili svoje račune. Vsa čast klerikalcem, ki se tako vestno postavljajo za umazanost in svinjerejo, ki se je pričela v zadnjem času razvijati po mestu. V „Naši Moči“ navajajo, da je dosedaj v Idriji že deset rudarjev pobilo doma svoje revne kravice in potem so jih seveda na drobno prodajali. Vprašamo se, kakre so bile te kravice? Popolnoma slabe, ena celo bolna, kakor se je izrekla gospodinja dotične krave. Potem pa naj bi mesarji kupovali take kravje in z njimi stregli idrijskemu občinstvu? Ko je neka ženska nosila takoj meso po hišah prodajat, so se ljude zgražali nad njo. Toda nekega odličnejšega klerikalca je cena vendar zmotila, akoravno se mu je meso guslilo. Izvrstno se je prileglo to meso njegovemu želodcu, tako da ga je kmalu pričel bruhati na vse moči iz sebe. Tako meso torej priporočajo klerikalci svojim tovarišem. Končno vprašamo se mestno občino, čemu in iz kakšnih vzrokov je zgradila svojo klavnicu? Gotovo zato, da lahko vsak rudar doma pobija. Kaj pa glavrstvo, ali ono dovoljuje prodajanje mesa na drobno brez vsakega davka in patenta?

Novo društvo. Ustanovilo se je Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Idrija s sedežem v Idriji.

Iz Povirja se nam piše: Dne 29. t. m. peljai je tukajšnji krčmarjev sin Josip Perhavec žito v mlin. Vrnivši se proti noči iz milna g. Delekle v Vremah, pričela je burja svoje orgije, a vmes še naletavati sneg. Vsled hude teme je komaj videl pot pred seboj, peljaje 11 vreč moke na voznu. Proti 10. uri zvečer krenil je čez Ležeče po krajsi poti proti Divači. Pod Ležečami pripeljal je neovirano voz z moko na železniški tir ter bil tir z volmi že prekorčil. V tem hipu pridrvi iz postaje brezvlak, zadene v voz ter ga dobesedno — raztrešči na kose. Vola je os butnila na levo stran, kjer je bil voznik ter tega vrgla z močjo ob kamenje, da si je močno poškodoval levo ramo in tako občuten udarec v glavo. Vsled velikega strahu in udarca na glavo je omedel, a zbudivši se je pričel jokati, brez da bi vedel zakaj. Vzdignil se je ter tekel dalje po poti, sam ne vede kam. Blizu Divače dohitel je vo'a, katera sta se ob sunku splašila. Brez zavednosti je taval z voloma v temi, dokler ga ni zaslišal neki človek pred gostilno g. Sušev. Revež je vso pot ječal in jokal vsled strahu. Vpraša ga, da kaj mu je in kam gre? Ta mu priponuje, da pelje domov vino iz Gažona (Istrija). Pogleda ga bližje in vidi, da je objukan, nekoliko umazan in brez klobuka. Ko še vidi, da so sami voli brez voza, odpelje ga v gostilno in voli v hlev. V gostilni ni mogel vedati družega, kakor o vinu iz Riomanj, ker je bil ob vso zavednost. Sele ko je popil nekoliko kave, se je zavil v povedal nesrečo. Tako so se odpravili nekateri na kraj nesreče, kjer pa ni bilo ne duha, ne sluga o vozu in ne o moki. To je gotovo tiral brzovlak pred seboj dalje. Voznik leži sedaj v postelji s poškodovan ramo in glavo ter pretresenimi živci. Vzrok so bile nezaprte rampe ali slab signali železnic.

Predznost nemčurških poštih uslužbenec V nedeljo zjutraj je pri vlaku št. 11 v Sežani sprejemal ondotno pismočno g. Turin poštne pošiljalne, namenjene v Sežano. Med temi pošiljalnami je bil tudi zavoj „Slovenskega Naroda“. Videc ta list, nahruil je Turina na vlaku poštne uslužbenec: „No das ist auch die verfluchte kroatische Zeitung.“ Turin, znan vrl napreden fant, je pa nemščukar zasolil take nazaj, da se je to kar skril v poštni voz. Prepovedujemo si take predznost nemčurške tarske!

V Celju se med tamošnjo mlado, tako se nam poroča, mimo difterije še pojavlja zdaj tudi služaj škratine. Vrhnu tega pa je še mnogo otrok bolnih na ošpicah, odraženih pa prav dosti na influenc. Letošnja zima je res kar za — bolezni!

Obstrelili si je tri prste dne 30 januarja učence Franjo Zapušek iz Zvodenega, igraj če se z dinamito patrono. Deček bode prišel ob te prste na roki. Pripeljali so ga v deželno bolnišnico v Celje. Odetjerudarji vse premalo pazijo, kam devljejo opasno svojo razstrelilno tvarino!

Skrajna hudočnost. Župniku Francu Valenku v Polenšaku na Štajerskem so neznanati tativi kralji drva. Da bi jim prišel na sled, utratal je deklama Jeri Janžekovič in Neži Višenjak, naj pazita na drva. Višenjak je pa vzela par polen in jih nesla v kuhišnjo kočarico Ursule Segula, šla drugi dan tja in jo obdolžila tativine, ko je našla tam farovska polena. Šegula je prišla v sodno preiskavo in pri obravnavi je Višenjak prisegla, da se je dalo sklepati, kot bi bila Segula ukradla tista polena. Obtoženka je bila obsojena radi tativine. Višenjakova je pa jela peči vest in prostovoljno je zdaj izpovedala, da je podajala polena Seguli. Zaradi krive prisegje je bila obsojena na 2 meseca zapora pred mariborskim sodiščem.

Dolga pot. Iz Celovca v Bistrico pri Lembachu pri Mariboru je hodilo pred kratkim neko pismo ravno 2 meseca in 10 dni. Ta čas je obredlo Južno Ameriko, kjer še so prišli na to, da je Bistrica pri Lembachu v Avstriji in poslali pismo na njegov očilj. Vsekakor kako značilno za nemške poštne uradnike, ki še najbližjih nemških krajev ne poznajo. Pismo je imelo notabene povsem natančen in pravilen nemški naslov!

Poroči se v Komnu zdravnik g. dr. Izo Reja z bivšo učiteljico gdđ. Pavlo Praprotnikovo.

Zapri so v goriške zapore Frančeta Petriča iz Rogatca in Franca Bukovca iz Dobrunj pri Ljubljani, ker sta se klatila po goriški okolici brez dela. Zadnji je bil kaznovan že zaradi uboja, tativine, telesne poškodbe itd., torej je jako zrel tič.

O napadu na voznika v Mačrežini oz. v Devinu. Iz Trsta se o tem napadu, o katerem smo včeraj poročali, piše še nastopno: Napadalec je svoji žrtvi v prodajalni Plesovi v Devinu ponujal žganje, a ga Furlan ni hotel niti pokusiti. Ko je zločinec strejal na Furlana, dal je nanj dva strela ob zadaj, a ker ga eden ni zadel — so se splašili konji in začeli divljati. Pred Furlanovim vozom je držal par sto metrov drug voz in tega se je napadalec ustrasil, ki bi bil gotovo že strejal in Furlana najbrž končal. Zato je pobegnil. Orožniki so bili takoj obveščeni o tem dogodku in šli nemudoma na lov na zločince, a ni se jih doslej posrečilo ga dobiti. Napadalec, ki je prejkotne umoril 9. julija Praznika, 15. julija Mohoroviča in 15. decembra Vidava, je čevljaver Avgust Semulič, doma iz Prestovice na Krasu in rojen leta 1888. Stanoval je v Trstu. V torku zvezd je izvrsen poskus na nekem kolodvoru in do kaje vsote bi ti imeli potem dobiti tretjno in so jih tam opeharili tudi za njihov denar, tem potom resno opozarjamo vse, ki takra pisma dobe, da naj jih oddajo varnostnim oblastom, zli pa naj jih vržejo v koš. Kdor pa bolj veruje Madridčanom, kakor nam, naj se pa popelje v Španijo gledat na uro in na nase denar madridskim lahkotivcem.

Nelrvandant. Dne 27. t. m. je poneveril 28letni kontorist Fran Hanhart trgovskemu zastopniku g. Karlu Megliču 2400 K na ta način, da je odposlal neki tvidni na Ogrsko prazno denarno pismo, denar pa vtaknil v žep in se potem najbrž ob 5. uri 45 min. odpeljal z brzovlakom proti Trstu ali Reki. Hanhart je v Tržiču rojen, v Pariz pristojen in je bolj velike postave, bleboljen, ima angleško pristrižene plave brčice ter eleganten nastop. Oblečen je bil v temnomodričasto obleko, je nosil črno zimsko suknjo, trd nizek klobuk in rjave gamaše. Govori slovensko, nemško, laško, francosko, slabo angleško in arabsko. Policija je v svrhu izsledbe napravila vse potrebne korake.

Kaj vse storí konkurenca! Počeli smo že, da je mestni magistrat izdal za red v Kolodvorski ulici strogemu naredbo, s katero se pa nekateri ne morejo sprijazniti in tako so si še nadalje v lašeh. Ko je šel včeraj mino neke gostilne konkurenčne gostilne sluge, ga je gostilničar polila po glavi z vrehim krompon ter ga lahko telesno poškodoval. Ker v tem slučaju ni polica kompetentna, pride zadeva pred sodiščem.

Tastičnega, nekaj strašnega, groznega, ker se o njem ni vedelo ne za ime, ne za starost, ne za domovino, ne za pocklic, kar je zdaj vse znano.

Zaradi ljubezni se je hotela usmrati v Trstu 15letna deklica Antonija P. Zato je zakurila v sobi kup ogljika, zaprla vrata in okna in se vlegla na posteljo čakat smrti. Njen namen so po domači preprečili in jo rešili smrti. Dekle je bilo zaljubljeno in ji je ljubinek rekel, da je še premlada za to.

Zabavni večer društva „Zvezde“ na Dunaju se vrši v nedelj dne 2. t. m. v dvorani „Lehrhausverein“ v VIII. okraju na vogalu Langeasse 20, Josefsgasse 12, souterrain s prijaznim sodelovanjem sl. pevskoga zboru slov. akad. društva „Slovenija“, g. Radoposege (bas-solo) in g. cand. iur. Janko Sitarja (flauta, solo). Začetek točno ob 7. zvečer. Prijateљi društva dobrodoši!

Slovensko društvo „Lipa“ v Zagrebu. V Zagrebu živeči Slovenci, ki jih je lepo število, si nemeravajo ustanoviti svoje ognjišče. V to svrhu so si osnovali svoje društvo, ki so mu dali ime „Lipa“. Ustanovni občni zbor tega društva bo v nedeljo 2. februarja t. l. ob pol 3 popoldne v gostilni „Reininghaus“ v Gajevi ulici v Zagrebu. Želimo mlademu slovenskemu društvu v prestolnici bratske Hrvatske, da bi se krepljevalo in da bi postal res pravo domače ogњišče zagrebških Slovencev.

Da se kdo ne vname v last. Španski sleparji so, kakor se nam poroča, preplavili s svojim mikavnimi pismi tudi premožnejše sloje po deželi. Ker se je že češče pripetilo, da so sicer premožni, toda neukini in padenarji počlupili ljudje šli tej sleparški družbi tako daleč na led, da so se celo s tisočaki peljali v Madrid reševal onih 800.000 frankov, kateri naj bi bili spravljeni na nekem kolodvoru in do kaje vsote bi ti imeli potem dobiti tretjno in so jih tam opeharili tudi za njihov denar, tem potom resno opozarjamo vse, ki takra pisma dobe, da naj jih oddajo varnostnim oblastom, zli pa naj jih vržejo v koš. Kdor pa bolj veruje Madridčanom, kakor nam, naj se pa popelje v Španijo gledat na uro in na nase denar madridskim lahkotivcem.

Odsek za zunanje zadeve. Dunaj, 31. januarja. Odsek avstrijske delegacije bo imel danes permanentno sejo do 6. zvečer. Sodi se, da bo odsek svoja dela končal že v današnji seji.

Seje delegacijskih odsekov.

Dunaj, 31. januarja. Prihodnji četrtek 6. februarja bo imel sejo odsek za reformo delegacijskega poslovništva, v petek pa proračunski odsek. Plenarne seje delegacije se najbrže ne bodo začele pred drugim četrtkom v mesecu februarju.

Krščanski socialci ne zahtevajo tretjega ministra.

Dunaj, 31. januarja. Krščansko socialno stranko razglasila, da nima namena zahtevati za se še tretji ministriški portfelj.

Dva nova ministrska portfelja.

Dunaj, 31. januarja. V političnih krogih se govori, da je vlada opustila misel kreirati ministrst

Sanatogen

Več nego 500 profesorjev in zdravnikov vseh kulturnih dežel je s svojim ocenil kot najuspešnejši krepilni in osvečevalni pomoček.

197 Krepi telo. 2 Jači živce.

Dobiva se po lekarnah in drogerijah. Kaličice pošilja zastonj in poštne prosto Bauer & Cie, Berlin, SW. 48. — Generalno zastopstvo: C. BRADY, Dunaj I., Fleischmarkt 1.

Proti nahodu. Ob sedanjem tako hitro spreminjajočem se vremenu, ki daje nahodu za razširjanje tako ugodno podlago in tako razsežno polje, je prav koristno poznati kak pomoci proti temu nadležnemu službi. Saj je pa nahod večkrat tudi podlaga ali začetek drugim bolj nevarnim boleznim, zato ga ni puščati znamen, nego ga je treba pričeti zaradi takoj izpočetka. Olajšila, iz izpočetka, ko je nahod še pridel, pa tudi popolnega zdravja, daje "Forman", ki na lahak način odpre zopet zraku pot skozi nosnice, kar bolezen mnogo ublaži ali jo pa odpravi takoj. **Učinek je prenenetljiv.** Izpočetka je uspeh skoraj nezmotljiv. Zahtevajte torej "Forman" po vseh lekarnah, kjer se dobiva škatljica po 40 h.

Umrli so v Ljubljani.

V dnevnih novicah:

Dne 27. januarja: Martin Zoltar, gostač, 66 let.
Dne 28. januarja: Antonija Slak, izvosa žena, 44 let.

Borzna poročila.

Ljubljanska

"Kreditna banka v Ljubljani".

Uradoval kurzi dun. borze 31. januarja 1908.

	Denar	Blago
42% majskra renta	57.75	57.55
42% srebrna renta	100-	100.20
42% avstr. kronska renta	97.70	97.90
zlatna	116.40	116.60
42% ogrska kronska renta	94.80	94.10
zlatna	112.45	112.65
42% posojilo dež. Kranjske	97.90	89.90
42% posojilo mesta Spljet	100.60	101.60
42% bos.-herc. železniško posojilo 1902	99.85	101.85
42% češka dež. banka k. o.	99.90	10.20
42% ž. o.	97.35	88.35
42% zast. pisma gal. dež. hipotečne banke	97.55	97.90
42% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	99-	99.00
42% zast. pisma Innerst. hranilnice	112.95	113.95
42% zast. pisma ogr. cent. dež. hranilnice	97.60	98.50
42% z. pis. ogr. hip. ban. obli. ogr. lokalnih železnic d. dr.	58	89—
42% obl. češke ind. banke	98.75	99.75
42% prior. lok. želez. Trst-Poreč	98.50	99.00
42% prior. dolenskih žel.	99.50	100.50
42% prior. juž. žel. kup. 1/4;	99.90	—
42% avstr. pos. za žel. p. o.	98.75	99.75
Srečke	300.40	302.40
Šredke od 1. 1860/1	99—	—
— od 1. 1864	154	58—
— tiskske	63	677—
— zem. kred. i. emisije II.	51.85	156.85
— ogrske hip. banke	52.60	283.51
— srbske à frs. 100— turške	278.50	244.60
Basiliška srečke	251.26	207.25
Kreditne	104.75	110.75
Monoske	188.50	189.50
Krakovske	22.5	24.70
Ljubljanske	458	468—
Avstr. rdeč. križa	98	257—
Ogr.	100	1.6—
Rudolfove	76	72—
Salcburške	50.50	54.50
Dunajske kom.	103	3.85
Delnica	66	97—
	110	104—
	508	5.8—

Južne železnic

Državne železnic

Avstr.-ogrsko bančne deln.

Avstr. kreditne banke

Ogrske

Zivnostenske

Premogok v Mostu (Brüx)

Alpinske montan

Praške žel. ind. dr.

Rima-Murányi

Trboveljske prem. družbe

Avstr. orožne tovr. družbe

Ceške sladkorne družbe

Valuta

C. kr. cekin

20 franki

20 marke

20 vereinsg.

Marke

Laški bankovci

Rublji

Dolarji

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 31. januarja 1908.

Termin:

Efektiv.

Zmerno.

Meteorološko poročilo.

Vredna nad morjem 300. Srednji zračni tlak 736.9 mm